
Vergaderjaar 2008–2009

---

31 924 III

Jaarverslag en slotwet Ministerie van Algemene Zaken, het Kabinet der Koningin en de Commissie van Toezicht betreffende de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten 2008

Nr. 1

JAARVERSLAG VAN HET MINISTERIE VAN ALGEMENE ZAKEN, HET KABINET DER KONINGIN EN DE COMMISSIE VAN TOEZICHT BETREFFENDE DE INLICHTINGEN- EN VEILIGHEIDSDIENSTEN (III)
Aangeboden 20 mei 2009

INHOUDSOPGAVE		Blz.
<i>A.</i>	<i>Algemeen</i>	3
1.	Aanbieding jaarverslag en verzoek tot dechargeverlening	3
2.	Leeswijzer	9
<i>B.</i>	<i>Ministerie van Algemene Zaken</i>	10
1.	Realisatie beleidsprioriteiten	10
2.	Beleidsartikel «Bevorderen van de eenheid van het algemeen regeringsbeleid»	12
2.1	Algemene beleidsdoelstelling	12
2.2	Budgettaire gevolgen van beleid	12
2.3	Financiële toelichting budgettaire gevolgen van beleid	13
2.4	Nader geoperationaliseerde doelstellingen	13
2.4.1	Coördinatie van het algemeen regeringsbeleid	13
2.4.2	Coördinatie van het algemeen communicatiebeleid	13
2.4.3	Leveren van bijdragen aan de langere termijn beleidsontwikkeling van het regeringsbeleid	16
3.	Bedrijfsvoeringsparagraaf	17
<i>C.</i>	<i>Kabinet der Koningin</i>	18
1.	Activiteiten	18
2.	Budgettaire gevolgen	18
3.	Bedrijfsvoeringsparagraaf	18
<i>D.</i>	<i>Commissie van toezicht betreffende de inlichtingen- en veiligheidsdiensten</i>	19
1.	Algemeen	19
2.	Een korte beschouwing van het jaar 2008	19
3.	Budgettaire gevolgen	20
4.	Bedrijfsvoeringsparagraaf	20
<i>E.</i>	<i>Jaarrekening</i>	21
1.	Verantwoordingsstaat van het Ministerie van Algemene zaken	21
2.	Verantwoordingsstaat van het Kabinet der Koningin	22
3.	Verantwoordingsstaat van de Commissie van toezicht betreffende de inlichtingen- en veiligheidsdiensten	23
4.	Saldibalans Ministerie van Algemene Zaken met toelichting	24
5.	Saldibalans Kabinet der Koningin met toelichting	27
6.	Saldibalans Commissie van toezicht betreffende de inlichtingen- en veiligheidsdiensten met toelichting	28
7.	Baten-lastendienst Publiek en Communicatie	29
7.1	Samenvattende verantwoordingsstaat	29
7.2	Balans	29
7.3	Staat van baten en lasten	30
7.4	Kasstroomoverzicht	31
7.5	Doelmatigheid	32
8.	Topinkomens	33
9.	Inhuur externen	34

A. ALGEMEEN

1. AANBIEDING VAN HET JAARVERSLAG EN VERZOEK TOT DECHARGE-VERLENING VAN DE MINISTER VAN ALGEMENE ZAKEN AAN DE VOorzITTERS VAN DE EERSTE EN TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL

Hierbij bied ik het departementale jaarverslag over het jaar 2008 aan van het ministerie van Algemene Zaken, het Kabinet der Koningin en de Commissie van Toezicht betreffende de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (CTIVD).

Onder verwijzing naar de artikelen 63 en 64 van de Comptabiliteitswet 2001 verzoek ik de beide Kamers van de Staten-Generaal de minister van Algemene Zaken decharge te verlenen over het in het jaar 2008 gevoerde financiële beheer met betrekking tot de uitvoering van de begroting van het ministerie van Algemene Zaken, het Kabinet der Koningin en de Commissie van toezicht betreffende de inlichtingen- en veiligheidsdiensten.

Ten behoeve van de oordeelsvorming van de Staten-Generaal over dit verzoek tot dechargeverlening is door de Algemene Rekenkamer als externe controleur op grond van artikel 82 van de Comptabiliteitswet 2001 een rapport opgesteld van haar bevindingen en haar oordeel met betrekking tot:

- het gevoerde financieel en materieel beheer;
- de ten behoeve van dat beheer bijgehouden administraties;
- de financiële informatie in de jaarverslagen en in de jaarrekeningen;
- de departementale saldibalansen;
- de totstandkoming van de informatie over het gevoerde beleid en de bedrijfsvoering;
- de in het jaarverslag opgenomen informatie over het gevoerde beleid en de bedrijfsvoering van het ministerie van Algemene Zaken, het Kabinet der Koningin en de CTIVD.

Dit rapport wordt separaat door de Algemene Rekenkamer aan de Staten-Generaal aangeboden.

Bij het besluit tot dechargeverlening dienen, naast het onderhavige jaarverslag en het hierboven genoemde rapport van de Algemene Rekenkamer, de volgende wettelijk voorgeschreven stukken te worden betrokken:

- het Financieel Jaarverslag van het Rijk over 2008. Dit jaarverslag wordt separaat aangeboden;
- de Slotwet van het ministerie van Algemene Zaken, het Kabinet der Koningin en de Commissie van toezicht betreffende de inlichtingen- en veiligheidsdiensten over het jaar 2008; de Slotwet is als afzonderlijk Kamerstuk gepubliceerd. Het besluit tot dechargeverlening kan niet worden genomen voordat de betrokken Slotwet is aangenomen;
- het rapport van de Algemene Rekenkamer over het jaar 2008 met betrekking tot de onderzoeken bedoeld in artikel 83 van de Comptabiliteitswet 2001. Dit rapport, dat betrekking heeft op het onderzoek van de centrale administratie van 's Rijks schatkist en van het Financieel Jaarverslag van het Rijk, wordt separaat door de Algemene Rekenkamer aangeboden;
- de verklaring van goedkeuring van de Algemene Rekenkamer met betrekking tot de in het Financieel Jaarverslag van het Rijk over 2008 opgenomen rekening van uitgaven en ontvangsten van het Rijk over 2008, alsmede met betrekking tot de Saldibalans van het Rijk over 2008

(de verklaring van goedkeuring, bedoeld in artikel 83, derde lid, van de Comptabiliteitswet 2001). Het besluit tot dechargeverlening kan niet worden genomen voordat de verklaring van goedkeuring van de Algemene Rekenkamer is ontvangen.

DE MINISTER-PRESIDENT,
minister van Algemene Zaken

Mr. dr. J.P. Balkenende

Dechargeverlening door de Tweede Kamer

Onder verwijzing naar artikel 64 van de Comptabiliteitswet 2001 verklaart de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal dat de Tweede Kamer aan het hiervoor gedane verzoek tot dechargeverlening tegemoet is gekomen door een daartoe strekkend besluit, genomen in de vergadering van

De Voorzitter van de Tweede Kamer,

Handtekening:

Datum:

Op grond van artikel 64, tweede lid, van de Comptabiliteitswet 2001 wordt dit originele exemplaar van het onderhavige jaarverslag, na ondertekening van de hierboven opgenomen verklaring, ter behandeling doorgezonden aan de voorzitter van de Eerste Kamer.

Dechargeverlening door de Eerste Kamer

Onder verwijzing naar artikel 64 van de Comptabiliteitswet 2001 verklaart de voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal dat de Eerste Kamer aan het hiervoor gedane verzoek tot dechargeverlening tegemoet is gekomen door een daartoe strekkend besluit, genomen in de vergadering van

De Voorzitter van de Eerste Kamer,

Handtekening:

Datum:

Op grond van artikel 64, derde lid, van de Comptabiliteitswet 2001 wordt dit originele exemplaar van het onderhavige jaarverslag, na ondertekening van de hierboven opgenomen verklaring, doorgezonden aan de Minister van Financiën.

2. LEESWIJZER

De departementale begroting en verantwoording van het ministerie van Algemene Zaken worden opgesteld volgens de VBTB-systematiek. De begroting geeft daarbij aan wat het ministerie wil bereiken, hoe het dat gaat doen en hoeveel dat zal kosten. Het jaarverslag geeft – als tegenhanger van de begroting – inzicht in wat er daadwerkelijk is bereikt, op welke wijze dat is bereikt en wat de werkelijke uitgaven zijn geweest.

Zoals in het voorwoord al opgemerkt, bestaat begroting III met ingang van 2004 uit drie begrotingsstaten: één voor het ministerie van Algemene Zaken, één voor het Kabinet der Koningin en één voor de Commissie van toezicht betreffende de inlichtingen- en veiligheidsdiensten. Deze verdeeling is in navolgend jaarverslag terug te vinden in de onderdelen B tot en met D. Onderdeel E bevat de jaarrekening.

In onderdeel B van het jaarverslag wordt achtereenvolgens ingegaan op de realisatie van de beleidsprioriteiten voor 2008, op specifiek het beleidsartikel «Bevorderen van de eenheid van het algemeen regeringsbeleid» en op de bedrijfsvoering van het ministerie van Algemene Zaken. In afwijking van de rijksbegrotingsvoorschriften wordt niet afzonderlijk ingegaan op de gerealiseerde maatschappelijke effecten of op de mate van doelbereiking; zie hiervoor de brief aan de Tweede Kamer van 29 juni 2006 (de zgn. «comply or explain brief»; Kamerstukken II, 2005–2006, 29 949, nr. 53).

In onderdeel C worden de uitgevoerde taken van het Kabinet der Koningin toegelicht, de financiële consequenties daarvan en de bedrijfsvoering.

Onderdeel D gaat kort in op de wettelijke taken van de Commissie van toezicht betreffende de inlichtingen- en veiligheidsdiensten, de daarbij horende financiële realisatie en de bedrijfsvoering.

Onderdeel E bevat de jaarrekening, met daarin de verantwoordingsstaten, de saldibalansen met toelichting, de verantwoording van de baten-lastendienst Publiek en Communicatie en een opgave van de topinkomens.

B. MINISTERIE VAN ALGEMENE ZAKEN

1. REALISATIE BELEIDSPRIORITEITEN

Algemeen regeringsbeleid

Zoals ook vermeld in de beleidsagenda voor het jaar 2008, staat het algemeen regeringsbeleid en de bevordering van de eenheid van dat beleid centraal in dit jaarverslag. Dit accent wordt ingegeven door de grondwettelijke taak van de ministerraad en de voorzitter.

In realisatietermen gesproken komt dit het sterkst tot uitdrukking door de uitvoering van het Beleidsprogramma van het kabinet-Balkenende IV. Een integrale verantwoording over de voortgang en de uitvoering van de 74 doelstellingen en 10 projecten uit het Beleidsprogramma «Samen werken, samen leven» is opgenomen in de Verantwoordingsbrief 2008, die u gelijktijdig met de Jaarverslagen over 2008 namens het kabinet zal worden aangeboden. Daarin wordt tevens inzicht gegeven in de ontwikkeling van thema's die de bijzondere aandacht hebben van de minister-president, zoals de economie, de positie van Nederland in internationaal verband en respect in de Nederlandse samenleving.

Onderdelen van de thema's die in 2008 prioritaire aandacht hebben gekregen zijn onder meer het advies van de Deltacommissie onder leiding van de heer Veerman en het toewerken naar een mondiaal klimaatakkoord eind 2009 in Kopenhagen. De minister-president is in 2008 voorzitter geworden van de Ministeriële Stuurgroep Deltacommissie die zich ten doel heeft gesteld om in 2009 met een ontwerp van een Deltawet te komen. Dit ontwerp is een uitwerking van de inhoudelijke, organisatorische en financiële vormgeving van het Deltaprogramma.

Het lidmaatschap van de Europese Raad van de minister-president en zijn rol als voorzitter van de ministerraad bij de afstemming van Nederlandse standpunten over Europese onderwerpen, vormden weer een belangrijk bestanddeel van de agenda van de minister-president. Gedurende het gehele jaar is intensief gewerkt aan het Europese energie- en klimaatpakket, hetgeen uitmondde in een ambitieus akkoord in december 2008, waarmee Europa het voortouw nam in de wereldwijde klimaatdiscussie richting «Kopenhagen december 2009». De Europese Raad (voorafgegaan door een topbijeenkomst van de Eurolanden) speelde eveneens een doorslaggevende rol bij het vormgeven van een gemeenschappelijke aanpak van de financiële crisis en bereikte overeenstemming over een reeks maatregelen voor de reële economie. Andere belangrijke onderwerpen waren het conflict tussen Rusland en Georgië (extra Europese Raad van 1 september 2008) en de benadering van de situatie die ontstond na de negatieve referendumuitslag in Ierland inzake het Verdrag van Lissabon.

Ook de Koninkrijksrelaties vormen een prioriteit. De minister-president heeft in december 2008 in het kader van zijn rol als voorzitter van de Ronde Tafel Conferentie (RTC) de overgang van de ontwerpfasen naar de implementatiefase van het proces van staatkundige vernieuwing van de Nederlandse Antillen gemarkeerd. Voorts heeft het ministerie van Algemene Zaken een personele bijdrage geleverd aan de werkzaamheden van de Toetsingsadviescommissie. Het advies van de commissie is aangeboden aan de Voorbereidings Ronde Tafel Conferentie en is besproken in de RTC van 15 december 2008.

Ook dichterbij huis levert het ministerie van Algemene Zaken een bijdrage aan de uitvoering van het beleidsprogramma. Zo heeft het ministerie in samenwerking met de WRR in 2008 een sturende rol vervuld bij de

verbetering van het kennis- en adviesstelsel. Het kabinet heeft ingestemd met clustering van het adviesstelsel en verder ontwikkelen van het kennisbeleid. De werkprogramma's van adviesraden en planbureaus worden in samenhang besproken, mede aan de hand van een aantal strategische thema's. Daarnaast is aandacht besteed aan de versteviging van de staatsrechtelijke en juridische functies van de ministeries.

Tevens zijn bij het ministerie van Algemene Zaken rijksbrede communicatieprojecten ondergebracht gericht op eenheid in huisstijl en rijksoverheidscommunicatie zoals bijvoorbeeld Overheidscommunicatie Nieuwe Stijl (ONS) waarvoor 2008 het jaar van voorbereiding is geweest. Het aan de rijksbrede communicatieprojecten verbonden programma dient per 2011, naast vernieuwing en effectievere communicatie, een gezamenlijke besparing van fte's op te leveren.

De personele taakstelling voor het ministerie voor de periode 2008–2011 is nader uitgewerkt. Kernbegrippen daarbij zijn: terug naar kerntaken, gestroomlijnde werkwijze en een intensievere samenwerking.

2. BELEIDSARTIKEL «BEVORDEREN VAN DE EENHEID VAN HET ALGEMEEN REGERINGSBELEID»

2.1 Algemene doelstelling

In een brief van december 2000 aan de Tweede Kamer over VBTB (Kamerstukken II 2000/2001, 26 573, nr. 56) is toegelicht dat het kader voor de taken en de verantwoordelijkheden van de minister-president – en daarmee het werkterrein van het ministerie van Algemene Zaken – zich laat samenvatten onder de noemer «bevorderen van de eenheid van het algemeen regeringsbeleid».

Deze algemene beleidsdoelstelling wordt onderscheiden in vier operationele doelstellingen:

- coördinatie van het algemeen regeringsbeleid;
- coördinatie van het algemeen communicatiebeleid;
- het leveren van bijdragen aan de langere-termijn beleidsontwikkeling van het regeringsbeleid;
- algemeen.

In de volgende paragrafen 2.2 tot en met 2.4 worden achtereenvolgens gepresenteerd en toegelicht de budgettaire gevolgen van beleid en de realisatie van de operationele doelstellingen. De operationele doelstelling «algemeen» wordt echter, voor zover van belang, toegelicht in paragraaf 3.

2.2 Budgettaire gevolgen van beleid

Bedragen x € 1 000						
Bevorderen van de eenheid van het algemeen regeringsbeleid				Realisatie	Vastgestelde begroting	Vershil
	2005	2006	2007	2008	2008	2008
Verplichtingen	51 271	45 089	54 808	52 177	61 156	- 8 948
Uitgaven	50 597	46 028	51 978	54 484	61 156	- 6 672
Programma-uitgaven						
– coördinatie van het algemeen regeringsbeleid	6 999	2 159	698	448	586	- 138
– coördinatie van het algemeen communicatiebeleid	9 441	10 586	17 762	20 143	20 620	- 477
– leveren van bijdragen aan de langere termijn beleidsontwikkeling van het regeringsbeleid	567	567	758	551	657	- 106
Apparaatsuitgaven	33 590	32 716	32 760	33 342	39 293	- 5 951
<i>Bovenstaande uitgaven inclusief:</i>						
baten-lastendienst						
Publiek en Communicatie	–	6 806	6 957	7 555	11 606	4 051
Ontvangsten	5 699	7 431	1 839	1 768	1 937	169

2.3 Financiële toelichting budgettaire gevolgen van beleid

Indien naast de uitkomsten in bovenstaande tabel rekening wordt gehouden met mutaties die reeds naar aanleiding van de eerste en tweede suppletore begrotingswet zijn verwerkt, is per saldo sprake van een overschot op de begroting van € 3,3 mln. Belangrijkste oorzaak (€ 1,8 mln.) zijn de meevallende uitgaven bij de uitvoering van overheidscommunicatie. Twee rijksbrede projecten, Overheidscommunicatie Nieuwe Stijl (ONS) en 1 Logo, bevonden zich in 2008 in een opstartfase, met een moeilijk in te schatten uitgavenpatroon. Voorts heeft een aantal voorgenomen activiteiten in het kader van het Jaarprogramma Gemeenschappelijk Communicatiebeleid geen doorgang gevonden: de legitimiteitscampagne, projecten over kabinetsbrede beleidscommunicatie en de ontwikkeling van de site regering.nl die in afwachting van het project ONS is getemporeerd. Daarnaast heeft € 1,4 mln. betrekking op meevallende uitgaven in de bedrijfsvoeringsfeer. Het restantbedrag van € 0,1 mln. is samengesteld uit een saldo van diverse kleine mee- en tegenvallers.

Voor een meer gedetailleerde toelichting op budgettaire ontwikkelingen in 2008 wordt verwezen naar de eerste en tweede suppletore begroting en naar de – separaat met dit jaarverslag aan de Tweede Kamer aan te bieden – Slotwet.

2.4 Nader geoperationaliseerde doelstellingen

2.4.1 Coördinatie van het algemeen regeringsbeleid

In het kader van de coördinatie van het algemeen regeringsbeleid is in 2008 met name van belang geweest het opstellen van een voortgangsrapportagesysteem («delivery») voor de 74 doelstellingen en 10 projecten zoals opgenomen in het beleidsprogramma «Samen werken, samen leven». Voor nadere informatie wordt verwezen naar paragraaf B.1 (realisatie beleidsprioriteiten) van dit jaarverslag.

Daarnaast zijn door het Kabinet van de Minister-President (KMP) het secretariaat van de ministerraad, het secretariaat van de rijksministerraad en het secretariaat van de onderraden van de minister- en rijksministerraad gevoerd. Het KMP levert voorts ondersteuning aan de (plv.) voorzitter van de ministerraad, de minister-president en de beide viceministers-presidenten.

2.4.2 Coördinatie van het algemeen communicatiebeleid

Inleiding

De Rijksvoorlichtingsdienst heeft in 2008 verder vormgegeven aan de rijksbrede communicatie en de interdepartementale samenwerking die daarvoor nodig is. De RVD ondersteunt daarmee de minister-president in zijn coördinerende rol op het terrein van de overheidscommunicatie. Ook ondersteunt de dienst de Voorlichtingsraad (VORA), adviesorgaan van de minister-president, in het verwezenlijken van de gezamenlijke ambities en doelen. Die richten zich in algemene zin op het continu verbeteren van de communicatie tussen rijksoverheid en samenleving. Meer concreet wil de Voorlichtingsraad communicatie een stevige positie in het hart van het beleid geven, de eigen discipline verder professionaliseren, zijn adviesrol versterken en meer eenheid aanbrengen in de rijksbrede presentatie en de daarvoor benodigde samenwerking. In het afgelopen jaar heeft de VORA daartoe de banden met het overleg van secretarissen-generaal (SGO) aangehaald door steeds meer samen op te trekken. Veel van het gezamen-

lijke werk is georganiseerd in een Jaarprogramma, dat gelijktijdig en in samenhang met een krimpoperatie wordt uitgevoerd. Behoud en verhoging van kwaliteit van de rijkscommunicatie staat in beide trajecten centraal.

Jaarprogramma Gemeenschappelijke Communicatie 2008

Het kabinet is ondersteund in zijn communicatie rond Verantwoordingsdag en Prinsjesdag. De kabinetsbrede beleidspresentatie rond Prinsjesdag is in nauwe samenwerking met Financiën verbeterd. De speciaal opgezette Prinsjesdagsite met feitelijke informatie en achtergronden heeft inmiddels een niet meer weg te denken functie in de voorlichting aan het bredere publiek. Het SCP doet (in opdracht) onderzoek naar burgerperspectieven op beleid en regering, waarvan de resultaten worden gebruikt bij beleids- en communicatieplannen.

Gezamenlijk ontwikkelen en onderhouden departementen gemeenschappelijke diensten. Meest in het oog springend is de beantwoording van vragen van het publiek door Postbus 51 (zie ook paragraaf 7.5). Maar ook gezamenlijk beheer van domeinnamen, contractbeheer voor het onderhouden van departementale sites en de financiële ondersteuning van het Expertisecentrum voor Risico- en Crisiscommunicatie (ERC) vallen hieronder.

Verder zijn in 2008 korte audiovisuele berichten en verslagen van bijeenkomsten en optredens van bewindslieden gemaakt en op sites geplaatst. Met deze aanvulling is de rijksoverheid beter zichtbaar geworden voor uiteenlopende doelgroepen.

Er is gewerkt aan verbetering van de digitale communicatie. Er is gezorgd voor actuele informatie op de eigen digitale kanalen zoals het Bedrijvenloket en regering.nl. Ook is er aandacht voor de verbetering van de bereikbaarheid en toegankelijkheid van deze eigen kanalen.

In 2008 is er voor gekozen om minder campagnes te voeren in meer thematische samenhang, waardoor voorlichtingscampagnes beter herkenbaar zijn en de boodschappen beter beklijven. Daarnaast is, in lijn met de ontwikkeling en invoering van de rijksbrede huisstijl, een strategie ontwikkeld voor samenhangende corporate communicatie van het Rijk.

Huisstijl/1 Logo

In 2008 heeft het project 1 Logo een basishuisstijl voor het Rijk ontworpen: er is begonnen met een enkel logo en uiteindelijk is een complete huisstijl inclusief digitaal huisstijlhandboek opgeleverd. Vervolgens is de huisstijl ingevoerd door de zogenoemde prioritaire organisaties. Zeven kerndepartementen en een aantal uitvoeringsorganisaties hebben al hun correspondentiemateriaal omgezet en hebben digitale toepassingen zoals websites omgezet. Daarnaast is de huisstijl ook zichtbaar geworden op gebouwen en bijvoorbeeld in Postbus 51-campagnes.

Overheidscommunicatie Nieuwe Stijl

Het project Overheidscommunicatie Nieuwe Stijl (ONS) heeft m.n. tot doel zowel een gezamenlijk (rijksbreed) internet als intranet tot stand te brengen. Per saldo draagt de toegenomen samenwerking bij aan de besparing in mensen en geld. Alle projecten moeten begin 2011 zijn afgerond.

- *Internet*
ONS is gestart met het functioneel ontwerp van Rijksoverheid.nl, dat in de plaats komt van alle corporate sites van de departementen en van regering.nl en postbus51.nl. Het achterliggende redactiemodel voor Rijksoverheid.nl is vastgesteld en wordt voor zover mogelijk ook gebruikt voor het rijksportaal.
- *Rijksportaal*
ONS bundelt met het programma Digitale Werkplek Rijk en enkele departementen de krachten voor dit rijksbrede intranet. Daarnaast heeft het SGO besloten dat er geen rijksbreed personeelsblad komt.
- *Thematische massamediale communicatie*
Samen met Justitie, BZK en V&W is ONS een aanbesteding gestart voor het thema veiligheid, als eerste van vijf campagnethema's. Per 1 augustus 2008 is het voor ministeries niet langer toegestaan om coproducties aan te gaan met omroepen (en producenten). Daarmee is de reductiedoelstelling van dit instrument gerealiseerd.
- *Communicatiepool*
ONS ontwikkelt een Communicatiepool om binnen een krimpende rijksdienst flexibel en met behoud van kwaliteit te werken. De pool draagt ook bij aan de brede ontwikkeling van communicatiemedewerkers.

Publieksvoorlichting

De publieksvoorlichting is in 2008 verder ontwikkeld. Eind 2008 is de uitbesteding van de eerstelijns vraagbeantwoording aan een marktpartij afgerond. Door de uitbesteding is tijdelijk een daling te zien in de serviceniveaus. Deze daling werd enerzijds veroorzaakt door de transitie en anderzijds doordat in bepaalde perioden sprake was van onverwachte pieken in het aantal vragen. Verwacht wordt dat de serviceniveaus in 2009 weer op de norm komen. Ondanks voornoemde ontwikkelingen is de kwaliteit van de vraagbeantwoording op het gewenste niveau gebleven. Naast de normale publieksvoorlichting heeft Postbus 51 de voorlichting verzorgd voor onder meer de Kredietcrisis (Financiën), de Inburgeringscampagne 2008 (VROM), Gratis Schoolboeken (OCW) en de Verandering in de zorg 2009 (VWS). De website www.postbus51.nl is in 2008 naar inhoud en vorm (introductie van het nieuwe rijkslogo) vernieuwd. Hiermee is de website toegankelijker geworden voor burgers.

Indicator	Streefwaarde 2008	Realisatie 2008
Financieel voordeel collectieve inkoop van mediaruimte (versus afzonderlijke inkoop door ministeries)	Kostenbesparing van 25% bij inkoopvolume van € 90 mln.	Kostenbesparing van 30% bij inkoopvolume van € 118 mln.
Prestatie-indicatoren Postbus 51	Telefonie shared service: 80% beantwoord binnen 40 sec.	Telefonie shared service: 68% beantwoord binnen 40 sec. (gemiddelde (100%) beantwoordingstijd: 64 sec.)
	E-mail shared service: 80% beantwoord binnen 48 uur (twee werkdagen)	E-mail shared service: 61% binnen 48 uur (gemiddelde (100%) beantwoordingstijd 53 uur)
Kwaliteitsindicatoren burger- tevredenheid Postbus 51 (norm)	Norm telefonie:	7,5 7,9
	Norm e-mail:	6,5 6,7
	Norm Internet:	7,0 7,7
Klanttevredenheid dienstverlening Academie voor overheids-communicatie	Cursisten geven een 7 als rapportcijfer	7,7

2.4.3 Het leveren van bijdragen aan de langere-termijn beleidsontwikkeling van het regeringsbeleid

Algemeen

De WRR neemt door zijn onafhankelijkheid, multidisciplinaire samenstelling en wettelijke taak een bijzondere plaats in het geheel van wetenschappelijke instituten binnen de overheid. De WRR heeft de ambitie om *fundamentele maatschappelijke vraagstukken te identificeren, te analyseren vanuit een langetermijnperspectief en er toekomstgericht over te adviseren*. Dit gebeurt zodanig dat wezenlijk wordt doorgedrongen tot het denken over wat beleidsmatig wenselijk is en de daarop volgende besluitvorming.

Werkprogramma

Ingevolge de instellingswet WRR is op 1 januari 2008 een nieuwe raad begonnen. Aan het begin van elke raadsperiode legt de WRR zijn voorgenomen activiteiten neer in een werkprogramma. Dit werkprogramma wordt door de WRR vastgesteld en later eventueel aangevuld, na overleg met de minister-president, die hierover voorafgaand de meningen hoort in de ministerraad. Het werkprogramma voor de jaren 2008–2010 is op 8 december 2008 gepubliceerd. De raad heeft gekozen voor negen onderwerpen voor onderzoek, te weten:

1. Onzekere veiligheidsverantwoordelijkheden rond fysieke veiligheid (publicatie in 2008)
2. Schooluitval van overbelaste leerlingen
3. Religie en publiek domein
4. Beleid, informatie en technologie
5. Nederland in de wereld
6. Keuze, gedrag en beleid
7. Praktijken van toekomstverkenning
8. Toekomst openbaar bestuur en zijn constitutionele setting
9. Ontwikkelingssamenwerking.

Deze onderwerpen zullen behalve in adviezen aan de regering ook resulteren in zelfstandig gepubliceerde, inhoudelijke verkenningen, workshops en conferenties in binnen- en buitenland en in artikelen in uiteenlopende media en wetenschappelijke vaktijdschriften.

In 2008 zijn twee rapporten gepubliceerd die onder de verantwoordelijkheid van de vorige raad zijn geïnitieerd. Het gaat om de rapporten *Innovatie vernieuwd: opening in viervoud* en *Infrastructures: time to invest*.

De WRR-lecture 2008 werd mede in het kader van het onderwerp Ontwikkelingssamenwerking georganiseerd en had als thema *Saving globalisation from its cheerleaders*.

Prestaties		
	Begroting 2008	Realisatie 2008
Rapporten aan de regering	3	3
Verkenningen	4	3
Webpublicaties	5	0
Conferenties	6	8
WRR-lecture	1	1
Overige publicaties	2	3

3. DE BEDRIJFSVOERINGSPARAGRAAF

Aan de beheersing van de bedrijfsvoeringsprocessen bij het ministerie van Algemene Zaken, in het bijzonder het financieel en materieel beheer, ligt een adequaat stelsel van maatregelen en administratieve organisatie ten grondslag. De werking daarvan is in 2008 met behulp van de departementale planning & control cyclus en de uitvoering van het toezichtplan van de afdeling FEZ en het auditplan van de Auditdienst van het ministerie van Economische Zaken gemonitord. Bij de uitvoering zijn geen onrechtmatigheden van enig belang geconstateerd, noch is er aanleiding geweest tot het treffen van specifieke maatregelen. De tolerantiegrens op artikelniveau is niet overschreden. De niet-financiële informatie in het jaarverslag is op controleerbare wijze tot stand gekomen.

C. KABINET DER KONINGIN

1. ACTIVITEITEN

In 2008 zijn, zoals voorgenomen, de volgende taken uitgevoerd:

- namens de Koningin onderhouden van contacten met bewindslieden, commissarissen der Koningin en andere hoogwaardigheidsbekleders;
- informatie verzamelen en op grond hiervan de Koningin schriftelijk en mondeling informeren, in het bijzonder ten behoeve van haar gesprekken met de minister-president en met andere binnenlandse en buitenlandse hoogwaardigheidsbekleders, staatsbezoeken en werkbezoeken;
- begeleiden van de Koningin tijdens staatsbezoeken en ander verblijf buitenlands;
- voeren van correspondentie namens de Koningin;
- het tijdig en in correcte vorm aan de Koningin ter tekening of ter goedkeuring voorleggen van alle door de ministeries aangeboden staatsstukken en het verzorgen van de daarbij behorende correspondentie;
- behandelen en doorgeleiden van aan de Koningin gerichte verzoekschriften;
- archiveren van staatsstukken en in goede en geordende staat bewaren daarvan (volgens de Archiefwet).

2. BUDGETTAIRE GEVOLGEN EN TOELICHTING

Bedragen x € 1 000						
Kabinet der Koningin				Realisatie	Vastgestelde begroting	Verschil
	2005	2006	2007	2008	2008	2008
Verplichtingen	2 059	2 209	2 223	2 316	2 274	42
Uitgaven	2 059	2 209	2 223	2 316	2 274	42
Ontvangsten	5	nihil	nihil	nihil	nihil	nihil

Het verschil tussen de oorspronkelijk vastgestelde begroting en de realisatie in 2008 is hoofdzakelijk toe te schrijven aan loon- en prijsstijgingen. Voor een meer gedetailleerde toelichting wordt verwezen naar de tweede suppletore begroting en de – separaat aan dit verslag – aan de Tweede Kamer aangeboden Slotwet.

3. BEDRIJFSVOERINGSPARAGRAAF

Tussen het ministerie van Algemene Zaken en het Kabinet der Koningin zijn afspraken gemaakt over de dienstverlening van het ministerie en de van toepassing zijnde planning & control cyclus. Op basis van deze planning & control cyclus, het toezicht van de afdeling FEZ van het ministerie van Algemene Zaken en de door de Auditdienst van het ministerie van Economische Zaken uitgevoerde audits is de bedrijfsvoering in 2008 en in het bijzonder het financieel en materieel beheer gemonitord. Daarbij zijn geen onrechtmatigheden van enig belang geconstateerd, noch is er aanleiding geweest tot het treffen van specifieke maatregelen. De tolerantiegrens op artikelniveau is niet overschreden.

D. COMMISSIE VAN TOEZICHT BETREFFENDE DE INLICHTINGEN- EN VEILIGHEIDSDIENSTEN

1. ALGEMEEN DOELSTELLING

Op grond van de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2002 (WIV 2002) is er een Commissie van Toezicht betreffende de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten, die belast is met:

- het toezicht op de rechtmatigheid van de uitvoering van hetgeen bij of krachtens de WIV 2002 en de Wet veiligheidsonderzoeken is gesteld;
- het gevraagd en ongevraagd inlichten en adviseren van de bij de WIV 2002 betrokken ministers (BZK, Defensie en AZ) aangaande de door de commissie geconstateerde bevindingen;
- het adviseren van de betrokken ministers terzake van het onderzoeken en beoordelen van klachten;
- het ongevraagd adviseren van de betrokken ministers over het uitbrengen van verslag aan personen ten aanzien van wie bepaalde bijzondere bevoegdheden zijn uitgeoefend door de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten of de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst.

2. EEN KORTE BESCHOUWING VAN HET JAAR 2008

Om uitvoering te geven aan haar taak voert de Commissie onderzoeken uit waarover zij, via de betrokken ministers, rapporteert aan de Tweede en Eerste Kamer der Staten-Generaal. In het verslagjaar 2008 heeft de Commissie toezichtsrapporten vastgesteld van een viertal onderzoeken. Het betrof het onderzoek naar de samenwerking tussen de AIVD en de Regionale Inlichtingendiensten resp. de Koninklijke marechaussee, het onderzoek naar de afwegingsprocessen van de AIVD met betrekking tot Mohammed B., het onderzoek naar de nakoming van de aanbevelingen van de Commissie door de AIVD en het onderzoek naar de nakoming van de aanbevelingen van de Commissie door de MIVD. Een aantal onderzoeken bevindt zich daarnaast in de afrondende fase.

De Commissie heeft in het verslagjaar de minister van BZK over 14 klachten jegens het (al dan niet vermeende) handelen van de AIVD geadviseerd. Er werden geen klachten betreffende de MIVD ontvangen. Enkele malen heeft de Commissie de betrokken ministers (BZK, Defensie, AZ) geadviseerd over haar bevindingen.

Naast de bovengenoemde werkzaamheden voert de Commissie met betrekking tot enkele onderwerpen een structurele controle (monitoring) uit. Het betreft de monitoring van de verzoeken tot toestemming voor de inzet van enkele inbreukmakende bevoegdheden, de veiligheidsonderzoeken, de verzoeken tot inzage en de zogenoemde notificatie. Ingevolge deze monitoring kan de Commissie besluiten haar bevindingen te doen toekomen aan de desbetreffende dienstleiding, de verantwoordelijke minister, dan wel de Staten-Generaal. Ook kunnen de bevindingen uit deze monitoring een aanleiding zijn om een breder onderzoek in te stellen.

3. BUDGETTAIRE GEVOLGEN EN TOELICHTING

Bedragen x € 1 000						
Commissie van toezicht betreffende de inlichtingen- en veiligheidsdiensten				Realisatie	Vastgestelde begroting	Verschil
	2005	2006	2007	2008	2008	2008
Verplichtingen	506	634	856	706	1 057	- 351
Uitgaven	506	634	856	706	1 057	- 351
Ontvangsten	5	nihil	10	nihil	nihil	nihil

De uiteindelijke realisatie is lager uitgevallen hoofdzakelijk als gevolg van een niet volledige bezetting van de personele formatie gedurende het gehele jaar.

4. BEDRIJFSVOERINGSPARAGRAAF

Tussen het ministerie van Algemene Zaken en de CTIVD zijn afspraken gemaakt over de dienstverlening van het ministerie en de van toepassing zijnde planning & controlcyclus. Op basis van deze planning & controlcyclus, het toezicht van de afdeling FEZ van het ministerie van Algemene Zaken en de door de Auditdienst van het ministerie van Economische Zaken uitgevoerde audits is de bedrijfsvoering in 2008 en in het bijzonder het financieel beheer gemonitord. Daarbij zijn geen onrechtmatigheden van enig belang geconstateerd, noch is er aanleiding geweest tot het treffen van specifieke maatregelen. De tolerantiegrens op artikelniveau is niet overschreden. Gelet op de omvang van de CTIVD is er geen sprake van materieel beheer van grote omvang.

E. JAARREKENING

1. DEPARTEMENTALE VERANTWOORDINGSSTAAT 2008 VAN HET MINISTERIE VAN ALGEMENE ZAKEN

Bedragen x € 1000											
Art.	Omschrijving	(1)			(2)			(3)			
		Oorspronkelijk vastgestelde begroting			Realisatie ¹			Verschil realisatie en oorspronkelijk vastgestelde begroting			
		Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten	
	Totaal		61 156	1 937		54 484	1 768		- 6 672	- 169	
	Beleidsartikel										
01	Bev. v/d eenheid van het alg. regeringsbeleid	61 156	61 156	1 937	52 177	54 484	1 768	- 8 948	- 6 672	- 169	
03	Niet-beleidsartikel										
	Nominaal en Onvoorzien	-	-	-	-	-	-	-	-	-	

¹ De gerealiseerde bedragen zijn steeds naar boven afgerond (EUR1000).

De financiële en niet-financiële toelichting op de departementale verantwoordingsstaat is opgenomen in paragraaf B van dit jaarverslag.

2. VERANTWOORDINGSSTAAT 2008 VAN HET KABINET DER KONINGIN

Bedragen x € 1000											
Art. Omschrijving	(1)			(2)			(3)				
	Oorspronkelijk vastgestelde begroting			Realisatie ¹			Verschil realisatie en oorspronkelijk vastgestelde begroting				
	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten		
Totaal		2 274	–		2 316	–		42	–		
Artikel											
01 Kabinet der Koningin	2 274	2 274	–	2 316	2 316	–	42	42	–		

¹ De gerealiseerde bedragen zijn steeds naar boven afgerond (EUR1000).

De financiële en niet-financiële toelichting op de departementale verantwoordingsstaat is opgenomen in paragraaf C van dit jaarverslag.

3. VERANTWOORDINGSSTAAT 2008 VAN DE COMMISSIE VAN TOEZICHT BETREFFENDE DE INLICHTINGEN- EN VEILIGHEIDSDIENSTEN

Bedragen x € 1000									
Art. Omschrijving	(1)			(2)			(3)		
	Oorspronkelijk vastgestelde begroting			Realisatie ¹			Verschil realisatie en oorspronkelijk vastgestelde begroting		
	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten
Totaal		1 057	-		706	-		- 351	-
Artikel									
01 Commissie van toezicht betreffende de inlichtingen- en veiligheidsdiensten	1 057	1 057	-	706	706	-	- 351	- 351	-

¹ De gerealiseerde bedragen zijn steeds naar boven afgerond (EUR1000).

De financiële en niet-financiële toelichting op de departementale verantwoordingsstaat is opgenomen in paragraaf D van dit jaarverslag.

4. SALDIBALANS MINISTERIE VAN ALGEMENE ZAKEN MET TOELICHTING

Saldibalans van het ministerie van Algemene Zaken (III) over het jaar 2008 (EUR1000)					
1)	Uitgaven ten laste van de begroting	54 484	2)	Ontvangsten ten gunste van de begroting	1 768
3)	Liquide middelen	3			
4)	Rekening-courant RHB KH Begr I, CVT en KdK	9 077	4a)	Rekening-courant RHB Min v AZ	64 472
5)	Uitgaven buiten begrotingsverband (=intra comptabele vorderingen)	3 978	6)	Ontvangsten buiten begrotingsverband (=intra comptabele schulden)	1 302
7)	Openstaande rechten	0	7a)	Tegenrekening openstaande rechten	0
8)	Extra comptabele vorderingen	0	8a)	Tegenrekening extra comptabele vorderingen	0
9a)	Tegenrekening extra comptabele schulden	0	9)	Extra comptabele schulden	0
10)	Voorschotten	1 402	10a)	Tegenrekening voorschotten	1 402
11a)	Tegenrekening garantieverplichtingen	0	11)	Garantieverplichtingen	0
12a)	Tegenrekening openstaande verplichtingen	737	12)	Openstaande verplichtingen	737
13)	Deelnemingen	0	13a)	Tegenrekening deelnemingen	0
	Totaal	69 681		Totaal	69 681

Toelichting bij de Saldibalans per 31 december 2008 van het ministerie van Algemene Zaken (III)

1 en 2) Begrotingsuitgaven en begrotingsontvangsten

Verrekening van de begrotingsuitgaven en begrotingsontvangsten 2008 zal plaatsvinden nadat de Slotwet door de Staten-Generaal is vastgesteld.

4) Rekening courant Commissie van Toezicht (CVT), Kabinet der Koningin (KDK) en het Koninklijk Huis (KH)

Specificatie van de rekeningen courant:

Commissie van Toezicht	€ 688 000
Kabinet der Koningin	€ 2 263 000
Koninklijk Huis	€ 6 126 000 +
	€ 9 077 000
Totaal	

5) Uitgaven buiten begrotingsverband (=intra-comptabele vorderingen)

Nadere specificatie van de uitgaven buiten begrotingsverband (intra-comptabele vorderingen):

<i>Omschrijving:</i>	<i>Vordering:</i>
Kas- en reisvoorschotten	€ 8 000
Salarisuitgaven	€ 764 000
Vordering DPC	€ 3 000 000
Overige vorderingen	€ 206 000 +
Totaal	€ 3 978 000

Salarisuitgaven

Het betreft de uitbetaling van het salaris (van december 2008) aan het personeel van de baten-lastendienst Publiek en Communicatie, onderdeel van het ministerie van Algemene Zaken. Vereffening ad € 764 000 tussen de rekening couranten van de baten-lastendienst en het ministerie was niet mogelijk in verband met late aanlevering van de realisatiecijfers vanuit BZK. Begin 2009 worden deze uitgaven ten laste van de baten-lastendienst gebracht.

Vordering DPC

Betreft de saldoregulatie van de rekening-courant van de baten-lastendienst Publiek en Communicatie, onderdeel van het ministerie van Algemene Zaken. Per 1 januari 2009 is de vordering vereffend.

Overige vorderingen

Het betreft hier uitgaven ten behoeve van met name derden waarvoor het ministerie (nog) vorderingen heeft ingesteld (moet instellen).

6) Ontvangsten buiten begrotingsverband (= intra-comptabele schulden)

Nadere specificatie van de ontvangsten buiten begrotingsverband:

<i>Omschrijving:</i>	<i>Schulden:</i>
Netto salarissen	€ 1 131 000
Te verrekenen bijdragen	€ 105 000
Diverse ontvangsten	€ 66 000 +
	€ 1 302 000

Netto salarissen

De op de salarissen van december 2008 ingehouden loonheffing ten behoeve van de Belastingdienst en de premie-inhoudingen ten behoeve van het ABP worden in januari 2009 betaald.

Te verrekenen bijdragen

Ingevolge de Mediawet is de Rijksvoorlichtingsdienst aangewezen als zendgemachtigde. Uit hoofde hiervan ontvangt het ministerie jaarlijks een bijdrage van het Commissariaat voor de Media. Hiermee worden de uitgaven en kosten gefinancierd die verband houden met de productie van tv-spots en radiosspots in het kader van Postbus 51-uitzendingen door de overheid. Ultimo 2008 bedroeg het saldo € 105 000. Afwikkeling

hiervan zal in 2009 plaatsvinden door het volledige bedrag dat nog per 31 december 2008 afgewikkeld moet worden toe te voegen aan de bijdrage van het Commissariaat voor de Media voor het jaar 2009.

10) Voorschotten

Overeenkomstig de afgesproken gedragslijn zijn de betalingen aan het UWV ad € 1 402 000 opgenomen onder de voorschotten, voor zover het betalingen betreft waarvoor de controlerende instantie nog geen verklaring heeft kunnen afgeven. Afwikkeling van dit voorschot zal plaatsvinden in 2009.

12) Openstaande verplichtingen

Nadere specificatie van de openstaande verplichtingen:

<i>Omschrijving:</i>		<i>Bedrag:</i>
Openstaande verplichtingen binnen begrotingsverband	€	737 000
Openstaande verplichtingen buiten begrotingsverband	€	0 +
Totaal	€	737 000

Toelichting op de opbouw van openstaande verplichtingen

Openstaande verplichtingen binnen begrotingsverband

<i>Opbouw van de openstaande verplichtingen:</i>		<i>Bedrag:</i>
Verplichtingen per 01-01-2008	€	3 044 000
Aangegane verplichtingen in het verslagjaar	€	52 177 000 +
Totaal	€	55 221 000
Tot betaling gekomen in het verslagjaar	€	54 484 000
Negatieve bijstellingen van aangegane verplichtingen uit eerdere begrotingsjaren	€	0 +
		€ 54 484 000 -/-
Openstaande verplichtingen op 31-12-2008	€	737 000

5. SALDIBALANS KABINET DER KONINGIN MET TOELICHTING

Saldibalans van het Kabinet der Koningin (III) over het jaar 2008 (EUR1000)				
1)	Uitgaven ten laste van de begroting	2 316	2) Ontvangsten ten gunste van de begroting	0
3)	Liquide middelen	2		
4)	Rekening-courant RHB KdK	0	4a) Rekening-courant RHB Min v AZ	2 264
5)	Uitgaven buiten begrotingsverband (=intra comptabele vorderingen)	0	6) Ontvangsten buiten begrotingsverband (=intra comptabele schulden)	54
7)	Openstaande rechten	0	7a) Tegenrekening openstaande rechten	0
8)	Extra comptabele vorderingen	0	8a) Tegenrekening extra comptabele vorderingen	0
9a)	Tegenrekening extra comptabele schulden	0	9) Extra comptabele schulden	0
10)	Voorschotten	0	10a) Tegenrekening voorschotten	0
11a)	Tegenrekening garantieverplichtingen	0	11) Garantieverplichtingen	0
12a)	Tegenrekening openstaande verplichtingen	0	12) Openstaande verplichtingen	0
13)	Deelnemingen	0	13a) Tegenrekening deelnemingen	0
	Totaal	2 318	Totaal	2 318

Toelichting bij de Saldibalans per 31 december 2008 van het Kabinet der Koningin (III)

1 en 2) Begrotingsuitgaven en begrotingsontvangsten

Verrekening van de begrotingsuitgaven en begrotingsontvangsten 2008 zal plaatsvinden nadat de Slotwet door de Staten-Generaal is vastgesteld.

6) Ontvangsten buiten begrotingsverband (=intra-comptabele schulden)

Nadere specificatie van de ontvangsten buiten begrotingsverband (intra-comptabele schulden):

<i>Omschrijving:</i>	<i>Schulden:</i>
Netto salarissen	€ 54 000
	€ 54 000
Totaal	€ 54 000

Netto salarissen

De op de salarissen van december 2008 ingehouden loonheffing ten behoeve van de Belastingdienst en de premie-inhoudingen ten behoeve van het ABP worden in januari 2009 betaald.

6. SALDIBALANS COMMISSIE VAN TOEZICHT BETREFFENDE DE INLICHTINGEN- EN VEILIGHEIDSDIENSTEN MET TOELICHTING

Saldibalans van de Commissie van Toezicht betreffende de Inlichtingen en Veiligheidsdiensten (III) over het jaar 2008 (EUR1000)					
1)	Uitgaven ten laste van de begroting	706	2)	Ontvangsten ten gunste van de begroting	0
3)	Liquide middelen	0			
4)	Rekening-courant RHB CVT	0	4a)	Rekening-courant RHB Min v AZ	688
5)	Uitgaven buiten begrotingsverband (=intra comptabele vorderingen)	0	6)	Ontvangsten buiten begrotingsverband (=intra comptabele schulden)	18
7)	Openstaande rechten	0	7a)	Tegenrekening openstaande rechten	0
8)	Extra comptabele vorderingen	0	8a)	Tegenrekening extra comptabele vorderingen	0
9a)	Tegenrekening extra comptabele schulden	0	9)	Extra comptabele schulden	0
10)	Voorschotten	0	10a)	Tegenrekening voorschotten	0
11a)	Tegenrekening garantieverplichtingen	0	11)	Garantieverplichtingen	0
12a)	Tegenrekening openstaande verplichtingen	0	12)	Openstaande verplichtingen	0
13)	Deelnemingen	0	13a)	Tegenrekening deelnemingen	0
	Totaal	706		Totaal	706

Toelichting bij de Saldibalans per 31 december 2008 van de Commissie van Toezicht (III)

1 en 2) Begrotingsuitgaven en begrotingsontvangsten

Verrekening van de begrotingsuitgaven 2008 zal plaatsvinden nadat de Slotwet door de Staten-Generaal is vastgesteld.

6) Ontvangsten buiten begrotingsverband (=intra-comptabele schulden)

Nadere specificatie van de ontvangsten buiten begrotingsverband (intra-comptabele schulden):

<i>Omschrijving:</i>	<i>Schulden:</i>
Netto salarissen	€ 18 000
	€ 18 000
Totaal	€ 18 000

Netto salarissen

De op de salarissen van december 2008 ingehouden loonheffing ten behoeve van de Belastingdienst en de premie-inhoudingen ten behoeve van het ABP worden in januari 2009 betaald.

7. BATEN-LASTENDIENST DIENST PUBLIEK EN COMMUNICATIE

7.1 Samenvattende verantwoordingsstaat 2008 inzake baten-lastendienst Dienst Publiek en Communicatie (DPC) van het ministerie van Algemene Zaken

Bedragen x € 1000				
	(1)	(2)	(3) = (2) – (1)	
Omschrijving	Oorspronkelijk vast-gestelde begroting	Realisatie	Verschil realisatie en oorspronkelijk vast-gestelde begroting	
Totale baten	43 006	52 834	9 828	
Totale lasten	42 856	52 082	9 226	
Saldo baten/lasten	150	752	602	
Totale kapitaalontvangsten	–	–	–	
Totale kapitaaluitgaven	–	–	–	

7.2 Balans

Bedragen x € 1 000		
	Balans per 31-12-2008	Balans per 31-12-2007
Activa		
Immateriële activa	–	–
Materiële activa		
– grond en gebouwen	–	–
– installaties en inventarissen	–	–
– overige materiële vaste activa	7	22
Voorraden	5 130	1 434
Debiteuren	21 676	15 743
Nog te ontvangen	4 925	5 485
Liquide middelen	– 257	10 533
Totaal activa	31 481	33 217
Passiva		
Eigen vermogen		
– exploitatiereserve	3 941	3 338
– verplichte reserve	–	–
– onverdeeld resultaat	752	603
Leningen bij het MvF	–	–
Voorzieningen	555	612
Crediteuren	6 595	16 005
Nog te betalen	19 638	12 659
Totaal passiva	31 481	33 217

Toelichting:

De – toegenomen – post voorraden betreft uitsluitend onderhanden werk. De doorbelasting aan opdrachtgevers vindt in 2009 plaats. Ook de debiteurenstand is toegenomen, ten koste van de liquide middelen. Omdat het overgrote deel van de debiteuren (onderdelen van) het Rijk

betreft, worden er geen inningproblemen voorzien. In 2009 wordt de debiteurenstand teruggebracht.

Het saldo van baten en lasten zal worden toegevoegd aan de exploitatie-reserve.

De exploitatiereserve blijft ook na toevoeging binnen de grenzen zoals deze op basis van de Regeling Baten- en Lastendiensten 2007 door het ministerie van Financiën zijn vastgesteld voor DPC.

Voorzieningen bij DPC worden getroffen voor juridische of feitelijke verplichtingen die hun oorzaak vinden op of voor de balansdatum, waarbij voor afwikkeling van de verplichting een uitstroom van middelen zal gaan plaatsvinden waarvan de omvang nog niet vast staat, maar die wel op betrouwbare wijze kan worden geschat. Het verloop van deze voorziening is als volgt geweest:

Bedragen x € 1 000	
Stand per 1 januari 2008	612
Onttrekkingen	246 -/-
Vrijval	7 -/-
Dotatie	196
Stand per 31 december 2008	555

7.3 Staat van baten en lasten

Bedragen x € 1 000			
	Oorspronkelijk vast- gestelde begroting (1)	Realisatie (2)	Vershil realisatie en oorspronkelijke begroting (2) – (1)
Baten			
Opbrengst moederdepartement	11 606	7 555	- 4 051
Opbrengst overige departementen	31 000	44 688	13 688
Opbrengst derden	400	582	182
Rentebaten	-	9	9
Bijzondere baten	-	-	-
Totaal baten	43 006	52 834	9 828
Lasten			
Apparaatskosten			
- personele kosten	11 167	10 115	- 1 052
- materiële kosten	31 489	41 627	10 138
Rentelasten	200	217	17
Afschrijvingskosten			
- materieel	-	15	15
- immaterieel	-	-	-
Overige lasten			
- dotaties voorzieningen	-	108	108
- bijzondere lasten	-	-	-
Totaal lasten	42 856	52 082	9 226
Saldo van baten en lasten	150	752	602

Toelichting

De opbrengst van het moederdepartement is lager dan vooraf begroot omdat, in tegenstelling tot de begroting, in de verantwoording de opdrachten aan DPC uit het jaarprogramma Gemeenschappelijke Communicatie zijn verantwoord onder de opbrengst overige departementen.

De hoger dan geraamde opbrengsten van overige departementen resp. de materiële kosten hangen, naast voornoemd punt, vooral samen met het in shared service gaan van communicatiediensten zoals campagnemanagement. De één op één aan opdrachtgevers door te belasten externe kosten en de daadwerkelijke verrekening daarvan worden als lasten en baten verantwoord.

7.4 Kasstroomoverzicht

Bedragen x € 1 000			
	Oorspronkelijk vast-gestelde begroting (1)	Realisatie (2)	Verschil realisatie en oorspronkelijk vast-gestelde begroting (2) – (1)
1 Rekening-courant RHB per 1 januari 2008	15 192	10 533	- 4 659
2 Totale operationele kasstroom	150	- 10 790	- 10 940
- Totaal investeringen (-/-)	-	-	-
- Totale boekwaarde desinvesteringen (+)	-	-	-
3 Totaal investeringsstroom	-	-	-
- Eenmalige uitkering aan moederdepartement (-/-)	-	-	-
- Eenmalige storting door het moederdepartement (+)	-	-	-
- Aflossing op leningen (-/-)	-	-	-
- Beroep op leenfaciliteit (+)	-	-	-
4 Totale financieringskasstroom	-	-	-
5 Rekening-courant RHB per 31 december 2008 (1+2+3+4)	15 342	257	- 15 599

De stand van de rekening-courant met de Rijkshoofdboekhouding per 31 december 2008 is bijna € 11,0 mln. lager dan de stand per 1 januari 2008. Dit is voornamelijk veroorzaakt door een afname van de crediteurenpositie en een toename van de debiteurenpositie van DPC.

7.5 Doelmatigheid

Indicator	Streefwaarde 2008	Uitkomst 2008
Gebruik van het contactcentrum, waarbij telefonie en internet zijn geïntegreerd	Aantallen telefoon shared service: 200 000	189 696
	Aantallen e-mail shared service: 125 000; Aantallen internet sessies: 2 000 000	87 424 4 089 873
Voldoende klanttevredenheid over de dienstverlening van consultancy, media-inkoop en -advies, monitoring, deskundigheidsbevordering, publieksvoorlichting en campagne-ondersteuning Postbus 51	Opdrachtgevers geven minimaal een rapportcijfer 7 per hoofdproduct	7,2
Verhouding direct: indirect personeel	Richting 84 : 16	84 : 16
Declarabele uren	Advies: 1 050 uur per jaar per fte; norm 67% Overig: 1 200 uur per jaar per fte; norm 76%	66,2% 79,4%

De aantallen beantwoorde telefoongesprekken en het aantal aangeboden e-mails (incl. protestmails) zijn lager dan de streefwaarde uit de begroting 2008. De verklaring van de lagere aantallen beantwoorde telefoongesprekken ligt voor een belangrijk deel in een onevenwichtige spreiding in het aanbod van telefoongesprekken. Anders dan in 2007 was er met name in de laatste maanden van 2008 sprake van een onverwacht en onevenredig hoog aanbod. Het hoge aanbod kon op piekmomenten niet worden verwerkt. De lagere aantallen e-mail zijn voor het overgrote deel te verklaren doordat in 2008 veel minder sprake was van protestmail (1 118) dan in 2007 (42 044). De website van Postbus 51 is in 2008 vernieuwd. Het internetbezoek in 2008 is ten opzichte van de in de begroting opgenomen prognose (3,75 mln. internet sessies) met bijna 10% overtroffen.

Bij het laatstgehouden klanttevredenheidsonderzoek in 2008 is – evenals in 2006 – op deze indicator een 7,2 gescoord. Het klanttevredenheidsonderzoek vindt één keer in de twee jaar plaats.

8.TOPINKOMENS

Op grond van de Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens (Stb. 2006, 95) wordt een overzicht opgenomen van medewerkers die in het verslagjaar meer hebben verdiend dan het gemiddelde belastbare loon van de ministers. Dit gemiddelde belastbare loon is voor 2008 vastgesteld op € 181 000. Voor het ministerie van Algemene Zaken, het Kabinet der Koningin en de Commissie van Toezicht betreffende de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten is *geen* sprake van functionarissen met een hoger belastbaar inkomen dan hiervoor vermeld.

9. EXTERNE INHUUR

Overzicht niet-financiële informatie over inkoop van adviseurs en tijdelijk personeel (inhuur externen)	
	Uitgaven voor inkoop van adviseurs en tijdelijk personeel (inhuur externen) (cf. definitie Informatiestatuut 2008 – bijlage 4)
Ministerie van Algemene Zaken Verslagjaar: 2008	
	Uitgaven in 2008 (x € 1 000)
	programma- en apparaatskosten
1. Interim-management	179
2. Organisatie- en formatieadvies	38
3. Beleidsadvies	45
4. Communicatieadvisering	0
Beleidsgevoelig (som 1 t/m 4)	263
5. Juridisch advies	0
6. Advisering opdrachtgevers automatisering	227
7. Accountancy, financiën en administratieve organisatie	0
Beleidsondersteunend (som 5 t/m 7)	227
8. Uitzendkrachten (formatie en piek)	1 720
Ondersteuning bedrijfsvoering	1 720
Totaal uitgaven inhuur externen	2 210